



Warszawa, 06.01.2015

**Poszkodowany na skutek tortur w Zhanaozen Maksat Dosmagambetov  
pilnie potrzebuje specjalistycznej pomocy medycznej**

W związku z ciężkim stanem zdrowia, skazany w procesie naftowców z Zhanaozen Maksat Dosmagambetov został przeniesiony z więzienia do aresztu domowego. Jak sam informuje, nie zna dokładnej diagnozy, ponieważ opinia lekarska znajduje się w posiadaniu policji. Zdrowie Dosmagambetova uległo gwałtownemu pogorszeniu na skutek okrutnych tortur doznanych w czasie prowadzonego śledztwa. W trakcie pobytu w więzieniu na jego twarzy pojawił się guz. Wcześniej krewni Maksata Dosmagambetova nie chcieli się kontaktować z dziennikarzami i obrońcami praw człowieka, dlatego społeczność międzynarodowa nie mogła kontrolować sytuacji i zapobiec poważnemu pogorszeniu stanu zdrowia więźnia politycznego.

Maksat Dosmagambetov trafił z więzienia do szpitala onkologicznego w Ałmaty, gdzie **02.07.2014 została przeprowadzona operacja usunięcia guza umiejscowionego na twarzy**<sup>1</sup>. Dosmagambetov poinformował Fundację, że po operacji czuje się lepiej. Przez długi okres czasu kazachstańskie władze nie podawały informacji o stanie zdrowia więźnia. Obecnie znajduje się on u krewnych w Aktau, gdzie odbywa areszt domowy; może opuszczać mieszkanie tylko w celu złożenia wizyty lekarzowi lub stawienia się w organach ścigania. Według danych obrońcy praw człowieka Galyma Ageleuova, Dosmagambetov, który ma 32 lata i trójkę małoletnich dzieci, choruje na nowotwór mogący znajdować się już w 3 stopniu zaawansowania.

Maksat Dosmagambetov był jednym z liderów strajku naftowców w Zhanaozen w 2011 roku i jednym z tych, którzy reprezentowali interesy strajkujących podczas negocjacji z władzami. W czerwcu 2011 roku Dosmagambetov poinformował o problemach naftowców na konferencji prasowej w Moskwie. Z powodu udziału w strajku został zwolniony z kompanii „OzenMunayGas”. 20.12.2011 Dosmagambetov został aresztowany, a 04.06.2012 kazachski sąd skazał go na 6 lat więzienia pod zarzutem „organizowania masowych zamieszek”. Wszystkie instancje apelacyjne w Kazachstanie odmówiły złagodzenia bądź zrewidowania wyroku.

Wśród skazanych naftowców Maksat Dosmagambetov i Roza Tuletayeva byli tymi, którzy otrzymali największe wyroki (odpowiednio 6 i 7 lat). Powodem tego mogło być ich zasadnicze stanowisko w kwestii obrony swoich praw i niechęć do składania fałszywych zeznań, nawet pod wpływem stosowanych tortur. **To właśnie Maksat Dosmagambetov jako pierwszy ośmielił się powiedzieć przed sądem o torturach stosowanych przez policję.** Sądowa opinia medyczna potwierdziła obrażenia ciała u Dosmagambetova (silne stłuczenia, pokaleczona twarz, złamane żebra). Na rozprawie mówił przed sądem: „Kiedy trafiliśmy do izby zatrzymań, bito nas, znęcano się nad nami, ale przedstawiciele organów ścigania, do których zwracaliśmy się ze skargami, nie podejmowali żadnych działań... 20 grudnia byłem przesłuchiwany, śledczy mi grozili, przebijali uszy zszywaczem, ciągle bili”. Prokuratura i sąd zignorowali te oświadczenia, pomimo tego, że Dosmagambetov wskazał na tych, którzy go bili: „Bił mnie Zhandarbekov, a także zastępca naczelnika GUSW [Główny Urząd Spraw Wewnętrznych] w Zhanaozen Abdrasul Uteshev i jeszcze Kamanbay Auevov”<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> <http://rus.azattyq.org/content/maqsat-dosmagambetov-operatsiya-zhanaozen/25444442.html>

<sup>2</sup> <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/21801/>; <http://www.tirek.org/index.php/component/k2/item/324-пресс-релиз-«первый-список-политических-заключенных-казахстана»>; [http://rus.azattyq.org/content/zhanaozen\\_trial\\_torture\\_police\\_statements/24545961.html](http://rus.azattyq.org/content/zhanaozen_trial_torture_police_statements/24545961.html)

---

**Po złożeniu oświadczenia przez Dosmagambetova, o stosowaniu tortur poinformowało jeszcze 21 naftowców<sup>3</sup>. Sądy zignorowały jednak te doniesienia i skazały naftowców na kary więzienia na podstawie informacji uzyskanych pod wpływem tortur.** Maksat Dosmagambetov został skazany na podstawie zeznań naftowca Tanatara Kaliyeva. Później – 11.04.2012 Kaliyev wycofał się ze swoich słów, które policja wydobyla od niego przemocą: „Przesłuchania odbywały się pod wielkim fizycznym i psychicznym naciskiem: bili mnie taboretami po głowie, straszili problemami ze starszym synem. Kiedy zaczęli mnie przesłuchiwać, usiłowałem mówić prawdę, że nikt z oskarżonych nie ma nic wspólnego z powstaniem... Schwytano mnie na ulicy i przewieziono na przesłuchanie. Tam dosłownie stałem we krwi – cała podłoga była we krwi. Przesłuchania trwały całymi dniami, nie pozwalali mi spać. Nie było adwokata”<sup>4</sup>.

Śledczy, który prowadził sprawę Dosmagambetova, występował w niej jako „poszkodowany” i twierdził, że naftowcy zadali mu obrażenia na ciele. Pomimo tego, że osoba zainteresowana nie może prowadzić postępowania, sąd nie wziął pod uwagę powyższych okoliczności i odmówił zwolnienia Dosmagambetova z aresztu tymczasowego<sup>5</sup>. Rada ekspertów kazachskich obrońców praw człowieka, która powstała z inicjatywy Sojuszu aktywistów obywatelskich i organizacji pozarządowych „Tirek”, przyznała Maksatowi Dosmagambetovowi status więźnia politycznego.

19.11.2014 **Roza Tuletayeva** – związkowa koleżanka Maksata Dosmagambetova – została przedterminowo zwolniona z więzienia. Stało się to możliwe dzięki długotrwałej kampanii, którą zorganizowano w celu udzielenia wsparcia kobiecie przez kazachskie i międzynarodowe organizacje obrony praw człowieka, a także ostrej krytyce kazachstańskich władz ze strony Parlamentu Europejskiego, ONZ i OBWE. Krewni Tuletayevej stale informowali obrońców praw człowieka oraz dziennikarzy o niewłaściwej pomocy medycznej i warunkach w jakich była ona przetrzymywana w więzieniu, dlatego władze zostały zmuszone do przestrzegania jej praw jako więźnia politycznego.

**Jednak krewni Maksata Dosmagambetova nie chcieli pozostawać w ścisłym kontakcie z obrońcami praw człowieka i dziennikarzami. Wcześniej zdarzały się przypadki, gdy żona Dosmagambetova domagała się, aby dziennikarze usunęli wszystkie publikacje o jej mężu. Przedstawiciele Fundacji Otwarty Dialog nie kontaktowali się z żoną skazanego, a do matki Maksata nie udało im się dodzwonić. Przyczyną takiego zachowania mogły być presja wywierana przez władze na rodzinę i strach przed zaostreniem represji wobec Dosmagambetova w więzieniu. Jednakże właśnie polityczny nacisk społeczności międzynarodowej i pragnienie zachowania twarzy przez kazachstańskie władze, zmuszają te ostatnie do nieznacznych ustępstw w sprawach więźniów politycznych. Jeśli sytuacja znajdowałaby się pod stałą kontrolą obrońców praw człowieka, to być może udałoby się zapobiec znacznemu pogorszeniu stanu zdrowia Dosmagambetova. W rozmowie z nami Maksat poinformował o swoim samopoczuciu i aktualnie stosowanym środku zapobiegawczym, lecz w jego głosie dawało się wyczuć pewne przygnębienie.**

**Brat Maksata Dosmagambetova (Kayrat) podczas rozpędzania demonstracji w Zhanaozen został ranny w biodro, wskutek czego przeszedł kilka operacji. Państwo wypłaciło mu odszkodowanie w wysokości 500 tysięcy tenge (około 2240 euro), lecz te pieniądze wystarczyły tylko na pierwsze etapy leczenia. Kayrat wciąż potrzebuje specjalistycznej pomocy medycznej<sup>6</sup>. Na dzień dzisiejszy, oprócz Maksata Dosmagambetova, karę więzienia nadal odbywają zhanaozeńscy naftowcy Naryn Zharylgasynov i Kanat Zhusipbayev.**

---

<sup>3</sup> <http://en.odfoundation.eu/a/1156,the-decision-of-the-supreme-court-on-the-zhanaozen-case-the-right-to-a-fair-trial-in-kazakhstan-is-not-respected>

<sup>4</sup> <http://en.odfoundation.eu/a/745,aktau-judicial-proceedings-and-defendants-testimonies-of-torture-inflicted-upon-them-during-investigation> ; <http://www.hrw.org/news/2012/06/04/kazakhstan-oil-workers-convicted-flawed-trial>

<sup>5</sup> <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/39759/>

<sup>6</sup> <http://rus.azattyq.org/content/kairat-dosmagambetov-zhertva-rasstrela-v-zhanaozene/25142781.html> ;

---

Wzywamy kazachstańskie władze, by wysłuchały postulatów społeczności międzynarodowej, która domaga się:

- Zwolnienia Dosmagambetova z odbywania kary i uchylecia wszystkich stosowanych wobec niego ograniczeń, doprowadzenia do całkowitej i obiektywnej rewizji w jego sprawie oraz innych zhanaożeńskich naftowców, którzy informowali o torturach.
- Ogłoszenia diagnozy Maksata Dosmagambetova i umożliwienia niezależnym lekarzom z Europy jej potwierdzenia oraz wyznaczenia właściwego leczenia.
- Biorąc pod uwagę zalecenia Parlamentu Europejskiego, Komitetu ONZ Przeciwko Torturom i Wysokiej Komisarz ONZ do spraw Praw Człowieka Navi Pillay, zbadania faktów stosowania tortur wobec skazanych naftowców i przeprowadzenia pełnego, obiektywnego śledztwa w sprawie wydarzeń w Zhanaozen przy udziale społeczności międzynarodowej.

Fundacja Otwarty Dialog zwraca się również z apelem do niezależnych medycznych organizacji humanitarnych „Lekarze bez Granic” i „Międzynarodowy Czerwony Krzyż” o wysłanie swoich współpracowników w celu udzielenia właściwej pomocy medycznej braciom Dosmagambetov, którzy ucierpieli wskutek działań kazachstańskiej policji i znaleźli się w sytuacji ostrego kryzysu.

Poparcia dla naszych apeli można udzielić, pisząc pod wskazane poniżej adresy:

- Médecins Sans Frontières - 78 rue de Lausanne, Case Postale 116, 1211 Geneva 21, Switzerland. Tel.: +41 22 849 84 84. Факс: +41 22 849 84 04), e-mail: [msfquestion@gmail.com](mailto:msfquestion@gmail.com);
- International Red Cross and Red Crescent Movement: P.O. Box 303, CH-1211 Geneva 19, Switzerland. Tel.: +41 22 730 42 22. Факс: +41 22 733 03 95, e-mail: [info@redcross.ch](mailto:info@redcross.ch);
- Zakład ГМ-172/8 (kolonia dla osiedleńców, m. Aktau, 130000);
- Ministerstwo Ochrony Zdrowia Republiki Kazachstanu - 010000, m. Astana, Lewy Brzeg, ul. Orynburg 8, Dom Ministerstw, wejście Nr 5. Tel.: +7 (7172) 74-32-43, +7 (7172) 74-32-40 (kancelaria), fax: +7 (7172) 74-36-50, e-mail: [minzdrav@mz.gov.kz](mailto:minzdrav@mz.gov.kz);
- Prezydent Kazachstanu Nursultan Nazarbajev – Administracja Prezydenta, gmach „Akorda”, Lewy Brzeg, Astana 010000, Kazachstan, fax +7 7172 72 05 16;
- Rzecznik Praw Człowieka w Republice Kazachstanu Askar Shakirov – 010000 Astana, Lewy Brzeg, Dom Ministerstw, Wejście Nr 15; e-mail: [ombudsman-kz@mail.ru](mailto:ombudsman-kz@mail.ru), fax: +7 7172 740548;
- Przewodniczący Komitetu Więziennictwa MSW RK Baurzhan Berdalin - 010000 Astana, ul. B. Maylina 2. Tel. +7 7172 72-30-26, +7 7172 72-30-37. Formularz kontaktowy: <http://kuis.kz/kz/otinishter>;
- Minister Spraw Wewnętrznych Republiki Kazachstanu Kalmukhanbet Kasymov – 010000 Astana, prospekt Tauyelsizdik, 1. Tel. +7 7172 72 24 93, +7 7172 71-51-89, e-mail: [oraz-n@mvd.kz](mailto:oraz-n@mvd.kz);
- Prokurator Generalny Republiki Kazachstanu Askhat Daulbayev – 010000 Astana, Dom Ministerstw, Wejście Nr 2, ul. Orynburg 8. Tel.: +7 7172 71-26-20, +7 7172 71-28-68;
- Minister Spraw Zagranicznych Republiki Kazachstanu Yerlan Idrisov – 010000 Astana, Lewy Brzeg, ul. Kunayeva 31. Tel.: +7 7172 72-05-18, +7 7172 72-05-16, e-mail: [midrk@mfa.kz](mailto:midrk@mfa.kz);

**W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji, prosimy o kontakt:**

Zhanar Kassymbekova - [zhanar.kassymbekova@odfoundation.eu](mailto:zhanar.kassymbekova@odfoundation.eu)

Igor Savchenko - [igor.savchenko@odfoundation.eu](mailto:igor.savchenko@odfoundation.eu)

*Fundacja Otwarty Dialog*